

Reactie Internetconsultatie

Wet Voorschriften vrijstelling leerplicht bij richtingbezwaren

Door: Jan Jaap van der Most en Annegreet van der Most-Schaafsma

In de hoedanigheid van Thuisonderwijzende ouders.

Gouda, dinsdag 14 juli 2020

Geachte dames en heren,

Nadat we in 2017 een uitgebreid document hadden geschreven met daarin de voors en tegens van het wetsvoorstel rondom thuisonderwijs, buigen we ons opnieuw over het nieuwe wetsvoorstel rondom thuisonderwijs.

In het wetsvoorstel gaan we in op de twee hoofdvragen waar het wetsvoorstel antwoord op probeert te geven:

1. Hoe wordt de kwaliteit van het thuisonderwijs geborgd als er geen kaders zijn waaraan getoetst kan worden?
2. Wanneer is thuisonderwijs echt thuisonderwijs: moet het binnen de muren van het huis afspelen, mogen er meerdere 'lesgevers' zijn ook van buiten het huiselijk gezin?

Op pagina 4 beschrijven we een stappenplan dat ons inziens beter werkt voor een thuisonderwijssituatie. Daarna worden de mogelijkheden die een thuisonderwijsorganisatie als de Nederlandse Vereniging voor Thuisonderwijs (NVvTO) op een rij gezet (pagina 6). Op pagina 8 stellen we vragen naar aanleiding van dit wetsvoorstel. En we sluiten af met een korte kennismaking met ons als gezin (pagina 9).

Met vriendelijke groet,

Annegreet van der Most-Schaafsma

Jan Jaap van der Most

Hoe wordt de kwaliteit van thuisonderwijs geborgd als er geen kaders zijn waaraan getoetst kan worden?

Een terechte vraag, immers elk kind heeft het recht om op een goede manier naar volwassenheid geleid te worden. Dat er kaders zijn en dat het de verantwoordelijkheid van de ouders is om kinderen op een goede manier te begeleiden, daar zijn we het over eens.

Waar we bezwaar tegen hebben is dat in dit wetsvoorstel de overheid bepaalt welke kaders 'goed' en 'niet goed' zijn: er moet aandacht zijn voor een bepaald aantal vakken en een bepaald niveau van lezen, rekenen en schrijven moet behaald zijn. Zo niet, dan is het niet goed. Is een kind op zijn 6^e nog niet toe aan lezen, dan zal er – net als op school – gemedieerd moeten worden. Loopt een kind achter ten opzichte van zijn leeftijdsgenootjes bij rekenen, dan moeten we dit meten, kwantificeren en daarna actie ondernemen. Dat kinderen daardoor aanleren dat ze pas goed genoeg zijn als ze voldoen aan de tests, daar gaan we dan maar even aan voorbij.

Beter is het om ouders te laten zien welke vaardigheden we als maatschappij nodig gaan hebben. Stimuleer ouders daarin zodat ze niet blijven steken in de korte termijn prestaties van de testen. Denk bijvoorbeeld aan het model voor 21e eeuwse vaardigheden zoals het is ontwikkeld door SLO en Kennisnet:

Wanneer is thuisonderwijs echt thuisonderwijs?

Moet thuisonderwijs vooral binnen de muren van het huis afspelen? Het wetsvoorstel zegt: onderwijs moet overwegend thuis plaatsvinden:

Hiermee wil de overheid voorkomen dat mensen de mogelijkheid van thuisonderwijs misbruiken door 'een reizend bestaan te leiden'. In dit wetsvoorstel is er een aanname dat leren vooral in huis plaats vindt en dat het veel lastiger is om tot leren te komen als je op reis bent.

We zijn het daarmee oneens. Even voor de duidelijkheid: wij vallen niet in de categorie 'reizend bestaan'. We hebben als gezin weinig gereisd en zeker door het coronavirus niet. In het afgelopen schooljaar hebben onze kinderen onder meer de landen van Afrika geleerd. Het valt ons op dat het Jeugdjournaal en Schooltv.nl vooral vertelt over armoede, oorlog, inkomensongelijkheid, vluchtelingen, gebrek aan hygiëne en hulpverlening. Dat Afrika een gigantisch continent is waar nogal wat verschillen bestaan, wordt niet benadrukt. We kunnen dan ook nauwelijks geschikt filmmateriaal vinden die gaat over de goede en positieve en mooie kanten van Afrika (behalve als het gaat over de prachtige natuur dan).

Maar stel dat we Afrika leerden kennen door er te reizen, dan zouden we toch een veel vollediger beeld krijgen? Dan zouden we voelen, ruiken, proeven en ervaren hoe het in dat land is. Dan hebben we contact met de mensen en kunnen we zien hoe ze leven. Dan worden we wereldburgers. Ik zou iedereen gunnen om een wereldreiziger te worden – maar dan wel een met een zo klein mogelijke voetafdruk!

En dan: mogen er meerdere 'lesgevers' zijn, ook buiten het huiselijk gezin? Het wetsvoorstel zegt: ouders geven les aan de eigen kinderen. En: ouders geven les aan eigen kinderen.

Thuisonderwijs betekent **dat ouders direct betrokken zijn bij en direct invloed hebben op het onderwijs**. Bij school is het anders: in een medezeggenschapsraad hebben ouders invloed, maar de groep is te groot om met alle wensen rekening te houden. In een thuisonderwijssituatie kunnen ouders alle leermaterialen zelf selecteren, maar ook de expertise in huis halen om hun kinderen optimaal te begeleiden.

Na het coronavirus weten we inmiddels dat online lesgeven een heel goede en volwaardige manier van onderwijs is. Ouders zouden vrij moeten zijn om andere

professionals in te schakelen. Dat komt de kwaliteit van onderwijs alleen maar ten goede.

Een passender aanpak

De kwaliteit kan ook op een meer organische manier gewaarborgd worden. Onderstaand stappenplan is ons inziens beter werkbaar voor een thuisonderwijssituatie. Bovendien verlicht het de last van de onderwijsinspecteur en lost het het probleem op dat een officiële instantie in de woning van de ouders en kinderen moet komen.

Ouders schrijven elk jaar een onderwijsplan, dat voldoet aan het volgende:

- a. In het onderwijsplan is ruimte voor hoofd, hart en handen.
- b. Ouders laten daarin zien hoe ze een rijke leeromgeving creëren, zodat het kind wordt uitgedaagd om te leren en te ontwikkelen.

Een hovenier uit onze kennissenkring heeft drie kinderen. De jongste van net 4 jaar – de enige zoon – wil alles samen met papa doen. Zo heeft hij een eigen kruiwagentje en haalt zelf de stenen op. Vader laat hem de stenen tellen en neerleggen. De dochters helpen de vader ook wel eens, maar hebben duidelijk andere interesses. Dat kan in een onderwijsplan naar voren komen.

Voor een ouder kind kan dat een beschrijving zijn welke manieren je gebruikt om een kind tot lezen, schrijven en rekenen te brengen. Maar ook hoe je museumbezoeken en expertise van anderen inzet om 21st Century Skills te leren en aandacht hebt voor geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkunde, scheikunde, biologie en dergelijke te leren.

- c. In het daaropvolgende jaar laten ouders zien waar er vooruitgang is geweest maar ook waar er wellicht stagnatie was. Waar ligt de oorzaak? Is er problematiek, is er hulp nodig of extra begeleiding of lag de lat in het onderwijsplan misschien te hoog? Hierin kan de NVvTO als belangrijke gesprekspartner optreden.
- d. Ouders laten ook zien hoe ze in het nieuwe leerjaar aandacht willen geven aan de ontwikkeling van hun kinderen, passend bij hun leeftijd, interesses en mogelijkheden. Lees daarvoor onderstaand praktijkvoorbeeld uit ons leven:

Voorbeeld:

Wij gebruiken voor onze drie kinderen een vrij schoolse werkwijze waarin de kinderen elke dag een aantal taken hebben. Aan het einde van de week moeten die taken af zijn.

*Onze **jongste dochter** (10) is 'talig'. Aan het begin van het leerjaar hebben we overlegd wat ze graag bereikt wil hebben. Ze wilde gesprekjes kunnen voeren met een Engelstalig iemand. Haar Engels is voldoende gegroeid in het afgelopen jaar, dus ze is nu begonnen met de basisbeginselen van Duits – gewoon om eens te zien wat ze ervan vindt. Bevalt het haar, dan kan ze volgend jaar wat gestructureerder verder. Werkt het niet? Dan is dat ook geen punt. Verder leest ze graag en gaat ze dit jaar meedoen in een jury voor een kinderboekenprijs. Daarvoor moet ze boeken lezen en 'vergaderen' met andere kinderen. Ze kan het aan, ziet er het plezier van in en ze groeit hierdoor ook in meerdere opzichten. Zowel taal en spelling komt aan bod bij het lezen van die boeken, ze leert ook wat over de geschiedenis in die boeken. Verder leert ze overleggen, standpunten verwoorden, samenwerken, verantwoordelijkheid nemen, samenvatten en meer.*

*Voor onze **oudste dochter** is automatiseren heel moeilijk. Op haar zijn we al heel trots als ze Engels goed verstaat en daar geen schroom voor heeft. Heel veel herhaling, heel veel spelenderwijs werken en beeldend aan de slag gaan. Veel voorlezen en samen lezen. Dat is voor haar belangrijk. Haar talenten liggen bij planten en dieren. Ze heeft daarom ook haar eigen tuintje, die ze zelf onderhoudt, waarvoor ze planten koopt en dergelijke. En ze verdient een zakcentje met uitlaten en trainen van honden. Daar kan ik haar helemaal vrij in laten en is iets waar haar zus en broer zeker niet toe in staat zijn.*

In een onderwijsplan kunnen we daaraan aandacht en ruimte geven. We kunnen haar niet vragen om een bepaald niveau van Duits te bereiken als zelfs Nederlands spreken, schrijven en lezen al zo'n opgave voor haar is.

We maken wel eens de volgende vergelijking: als je een dolfijn vraagt om in een boom te klimmen gaat hij falen. Vraag je een cheeta om 100 meter onder water te zwemmen, dan faalt hij ook. Zo denken we dat elk kind zijn of haar talenten kan ontwikkelen in een accepterende leefomgeving die uitdagend genoeg is om de eigen grenzen uit te breiden.

Begeleiding vanuit Nederlandse Vereniging van Thuisonderwijs (NVvTO)

Hoe kan de rol van een thuisonderwijsvereniging zoals de NVvTO zijn? Wat ons betreft kan de NVvTO dienen als toegangspoort en koepel voor ouders, die willen starten met thuisonderwijs. Het proces zou dan als volgt eruit kunnen zien:

- a. Ouders worden *lid van de NVvTO*.
- b. Ouders voeren met de vereniging een *startgesprek* waarin de ouders hun motivatie voor thuisonderwijs toelichten. Daarin kan de NVvTO vaststellen of ouders de juiste motivatie hebben en basisvaardigheden als Nederlands beheersen en een zekere mate van algemene vorming hebben. Beheerst een van de ouders het Nederlands niet voldoende, maar is hij of zij wel goed in andere (hoofd-, hart- of handen-) vakgebieden, dan kan die ouder daarin onderwijzen. Tenminste een van de ouders moet voldoende Nederlands spreken. Of dat al dan niet met een toelatingstoets gedaan moet worden is een vraag. Wel is het belangrijk dat kinderen in Nederland volledig Nederlands kunnen opgroeien.
- c. Een uitzondering op het niveau van Nederlands kan gemaakt worden als ouders kunnen *aantonen* dat ze binnen een aantal jaren zullen verhuizen. Denk aan expats die voor een contractperiode in een land verblijven.
- d. Ouders volgen een *verplichte basiscursus* waarin ze leren welke mogelijkheden er zijn rondom thuisonderwijs en welke begeleiding ze kunnen verwachten.
- e. De vereniging biedt *meer cursussen* aan, zodat ouders zich kunnen blijven verrijken en verbeteren.
- f. De vereniging heeft *toegang* tot schoolmaterialen, toetsmaterialen en dergelijke van relevante uitgeverijen van leermiddelen. Ouders kunnen via de vereniging die materialen aanschaffen die passen bij het kind, het gezin, het budget en de visie van de ouders op onderwijs.
- g. De vereniging *keurt* het onderwijsplan en geeft een *goedkeuring* dan wel een *aangepast advies*. Na goedkeuring wordt dit gecommuniceerd met de onderwijsinspecteur.
- h. In principe spreekt de onderwijsinspecteur *met de NVvTO*, maar kan ook op *individuele* gevallen een huisbezoek afspreken, als er aanleiding bestaat tot zorg. Die aanleiding moet ook duidelijk zijn voor de ouders.

- i. Ouders gaan een gesprek aan met de inspecteur als er *aanleiding tot zorg* is. Dat kan op een *neutrale locatie* met begeleiding van een persoon van bijvoorbeeld de NVvTO, tenzij er gereede aanleiding is dat de huissituatie onveilig is en er een huisbezoek moet plaatsvinden om dat vast te stellen.

Op de volgende pagina leest u de vragen die bij ons leven.

Vragen:

1. Moeten B3 scholen ook toetsen afnemen met 6, 9 en 12 jaar? En zo ja, hoe?

Over de ingangseisen

2. Moet een 4 jarig kind bij een eerste gesprek zijn? Zo ja, waarom?
3. Hoe definieer je een veilig leerklimaat?
4. Stel dat de onderwijsinspecteur een negatief advies geeft, wat is dan het gevolg? Hoe kunnen daarbij mensen uit het thuisonderwijsveld meedenken?

Beperkingen aan het onderwijs

5. Hoe kan je je pedagogisch-didactische bekwaamheid aantonen en onderhouden?
6. Mag je ook Engelstalige curricula gebruiken?

Overige eisen

7. Hoe zorgt de onderwijsinspecteur ervoor dat hij of zij inzicht heeft in thuisonderwijs en het eigen karakter daarvan?
8. Hoe kan de inspecteur toetsen of de woning voldoet aan de veiligheid? Een huissituatie functioneert heel anders als een school.
9. Stel dat een kind op de diverse toetsen onder gemiddeld scoort, welke sancties volgen daarop?
10. Wat is het gevolg van toetsresultaten? Immers ook de zogenaamde 'thuiszitters' (Leerplichtwet artikel 5 onder a en de verborgen thuiszitters (Leerplichtwet artikel 11) vallen onder de toetsingseis. Kinderen met leerproblemen die gedwongen thuis zitten, zouden lager kunnen scoren. En lagere scores kunnen de vraag oproepen of "het hele veld van thuisonderwijs wel voldoende kwaliteit biedt". Terwijl de vraag moet zijn: waarom scoren deze kinderen lager?
11. Toetsen met 6 jaar – afgezien van de vraag hoe zinvol toetsen zijn – vinden we veel te vroeg. Zeker als het gaat om lezen. Technisch lezen vraagt een rijpheid die sommige kinderen nog niet hebben rond die leeftijd. We kennen veel voorbeelden van kinderen die ineens tot lezen kwamen. Maar dan ook de lol in lezen bleven houden! We kennen helaas net zoveel kinderen die op school een hekel zijn gaan krijgen aan lezen. We verwijzen voor die problematiek graag naar de oprichters van Taalkanjers (www.taalkanjers.nl). Zij spreken veel met kinderen en ouders over het verlies van motivatie om te lezen. En dat kan veel beter!

Voorstellen

Graag stellen we ons aan u voor, om een beeld te geven wie wij zijn.

We zijn een gezin met vader, moeder, dochter (14), zoon (12) en dochter (10). We zijn gezond, vrolijk, soms lawaaierig, ondernemend, emotioneel, nieuwsgierig, natuurliefhebbers en... heel verschillend.

***De vader** is een gedreven ondernemer. Een technisch talent met passie voor mensen. Iemand die zich graag ontwikkelt en nieuwsgierig is naar nieuwe horizonten. Tijd met de kinderen is er elke dag, waarin gepraat en overlegd wordt, meningen gehoord en gegeven, geklust wordt en spelletjes worden gedaan.*

***De moeder** is een denker, muzikaal en creatief, is zelf onderwijzeres geweest en heeft veel gereisd. Net als haar man is ze nieuwsgierig en op zoek naar nieuwe inzichten. Zij heeft de hoofdtaak van het onderwijs, verdiept zich in de mogelijkheden en zoekt contact als ze ergens in vastloopt.*

***De oudste dochter** heeft een lichte vorm van autisme, is waarschijnlijk dyslectisch en heeft een ontwikkelingsstoornis. Verder heeft ze een iets lagere intelligentie. Ze is zeer getalenteerd met dieren en planten. Is nieuwsgierig, een harde werker, ordelijk en kan goed met geld omgaan.*

***De zoon** is een supersnelle, drukke en pittige jongen met een groot hart. Hij houdt van mensen, zoekt plezier en heeft veel talent voor techniek, met name software. Hij wil alles nu geregeld hebben, kan moeilijker met geld omgaan en houdt er niet zo van als hij iets 'moet'. Hij is dol op honkbal en is daarin zeer trouw en fanatiek.*

***De jongste dochter** is op vele vlakken begaafd. Van jongsaf heeft ze in no time vriendinnen, waar ze ook is. Bijna iedereen vindt het fijn om met haar te zijn en te spelen. Ze is een breinmeisje en kan alle feitjes snel onthouden. Ze is trouw, kan haar werk goed plannen, kan goed met geld omgaan, is hulpvaardig en vrolijk. Ze heeft minder technisch en ruimtelijk inzicht, waardoor ze op dat gebied ineens onhandig kan overkomen en kan ontevreden raken als ze iets minder goed doet als anderen.*